

PETRE OPREA

I. La inaugurarea localului Judecătorei Ocolului VIII al Primăriei sectorului 4, de verde, din luna septembrie 1937, s-a admirat în mod deosebit în sala mare de ședințe compoziția murală. Era o impresionantă scenă — *Justiția*, desfășurată pe toată suprafața peretelui din spatele mesei judecătorești de pictorița Julietta Orășeanu. Lucrarea era realizată în frescă, tehnică în care artista lucrase în anii 1934—1935, ansamblul decorativ al bisericii de la Maltezi, proprietatea familiei Maltezeanu (xxx: Julietta Orășeanu — *Nașterea Domnului*, «Adevărul literar și artistic», 23 decembrie 1934; Eleonora Constantinescu Răducanu, *Artele și femeile române*, «Dreptatea», 15 ianuarie 1935). Scena simbolizând *Justiția* prezintă, într-un spirit modern, pe Isus vizionar, în centru, cu brațele întinse în lături, între «lumea celor buni», și «lumea celor răi» aflate la picioarele sale. Atitudinea pioasă a personajelor — în special cea cucernică a grupului din stînga, cît și impunătoarea siluetă, gestul amplu al brațelor Mîntuitorului — crea o atmosferă de smerenie și reculegere și izbutea să impresioneze puternic privitorii. Presa a consemnat cu promptitudine această realizare laudînd-o nu numai la inaugurare, dar și cu diferite ocazii (xxx: *Ecouri plastice*, «Rampa», 29 octombrie 1936; xxx: Julietta Orășeanu, «Adevărul literar și artistic», 1 noiembrie 1936; I.P.C.: *Prin expoziții*, «Lupta», 7 noiembrie 1936; xxx *Două lucrări de artă la o judecătorie din Capitală*. Milița Pătrașcu și Julietta Orășeanu, «Dreptatea», 26 septembrie 1937; V. Mar, *Inaugurarea localului judecătorei 8 urbană*, «Universul», 20 septembrie 1937; xxx: *O nouă operă a d-nei Julietta Orășeanu. Panoul de la Judecătoria ocol 8*, «Ordinea», 21 octombrie 1937).

Datorită spiritului ei religios, fresca a fost distrusă în 1956.

II. Salonul casei din Bulevardul Carol, nr. 135, are plafonul pictat cu trei scene alegorice, una ocupînd spațiu central, încadrată de celelalte două, de format mai mic. Scenele sînt executate în ulei pe pînză maruflată pe zid, iar o curățire excesivă, operată cu cîțiva ani în urmă, concomitent și cu o repictare puțin îndemînatică, le micșorează mult valoarea artistică. Cu ocazia acestor operații, numele artistului trecut pe toate trei lucrările s-a șters, în mare parte, acum putînd să citim doar cîteva litere: pe lucrarea centrală: Dim. și data 1925, iar pe una din scenele laterale (cea de deasupra balconului) Dim...escu.

Scena centrală, cea mai reușită artistic, înfățișează, la mijloc, trei femei (două dintre ele acoperite de la mijloc în jos cu rochii de voal). Cea din primul plan ține în mîna o harfă; a doua o prezintă, iar într-un plan mai îndepărtat a treia cîntă la un instrument de suflat; în jurul lor sînt plasați, ca într-o horă, de-a lungul marginilor, 11 îngerăși, unii cîntînd la diverse instrumente.

Facem cunoscută această decorație murală pentru a consemna faptul că în deceniul al treilea în București mai persista la locuințele burgheziei avute gustul decorării plafoanelor cu picturi alegorice.

III. Pe fosta stradă Atena, actualmente str. Tache Ionescu nr. 29 se construia, în 1888, casa Algiu de către arhitectul Siegfried Kofczinsky. În același an, pictorul Fritz Elsner (1859—1927) realiza pe fațada clădirii, așa cum aflăm din lista întocmită scrupulos cu lucrările executate de-a lungul vieții sale, «o frescă pe ciment policrom».

Friza se desfășoară de-a lungul întregii fațade a clădirii, de la acoperiș pînă la o treime din înălțimea ferestrelor, peretele

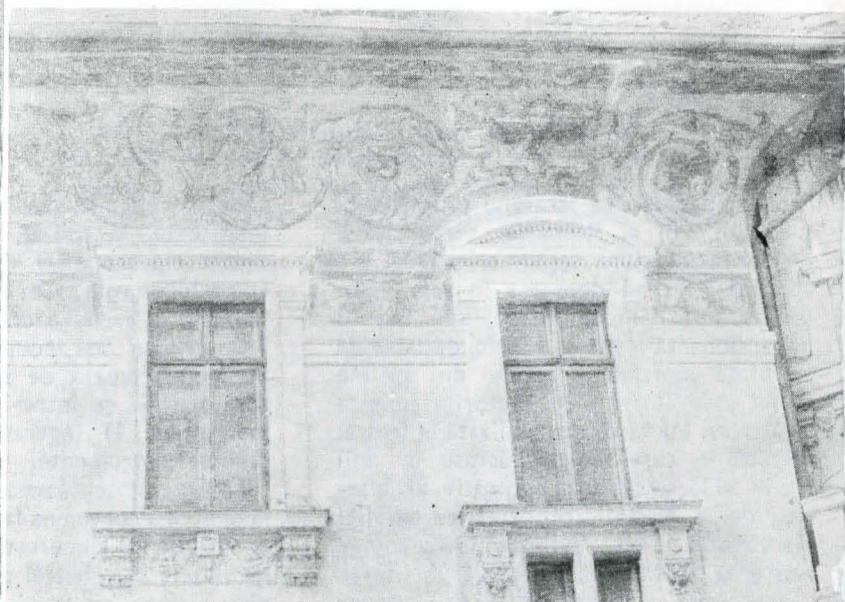
fiind concav pînă la partea de sus a ferestrelor. Compoziția derulează patru benzi: prima, îngustă, conține motive vegetale în rinceau (frunze și ciorchini de struguri); a doua, prin lățime cea mai importantă, desfășoară tot un motiv vegetal în rinceau, întrerupt din loc în loc de doi îngerăși susținînd un cartuș avînd la partea superioară un cap de femeie; a treia bandă, cea mai îngustă, prezintă ritmic elemente decorative stilizate, iar ultima, a patra bandă, repetă între ferestre panouri prezentînd un cap de femeie flancat de tije arcuite purtînd flori și frunze stilizate.

Coloritul viu pînă mai anii din urmă, totul pe fond brun, linia grațioasă a desenului și ritmul dinamic al elementelor vegetale constituie atracția acestei lucrări, redată cu un gust artistic onorabil. În acest moment ea se află într-o stare de deteriorare avansată, în unele locuri fresca s-a desprins, iar culoarea se decolorează progresiv datorită poluării atmosferei.

De pictorul Fritz Elsner avem cunoștință din mai multe decorații murale în case bucureștene, dar nu se mai

Julietta Orășeanu:
Justiția, „Adevărul literar și artistic”

păstrează decât în parte doar cele existente în fosta sa locuință din Calea Griviței, nr. 48 (Petre Oprea, *Case bucureștene cu picturi murale din pragul secolului al XIX-lea*, în «Buletinul Monumentelor Istorice», nr. 2, 1974).

IV. În locuința construită, între anii 1910—1913, în stil neoromânesc, pe strada Ostașului (fostă Eroilor) nr. 15, se mai păstrează într-una din camere pictura murală de pe două plafoane. Încăperea la care ne referim, desigur fostul salon al casei, este alcătuită funcțional din două spații despărțite prin doi stâlpi susținând o grindă: unul mai important, de formă pătrată și altul mai mic de formă dreptunghiulară de aceeași lățime, lungimea fiind redusă la 1/4 din precedentul.

Ambele plafoane au picturi murale, la cel de-al doilea plafon, pictura s-a degradat, exfoliindu-se în cea mai mare parte. Se mai distinge cu greutate la centru, pe un cer plin de nori, doi putti cu brațele încărcate de flori.

În schimb, pictura de pe primul plafon, cel mare, se află în perfectă stare de conservare, păstrându-și coloritul inițial. Tot plafonul și o parte a pereților la racordări prezintă decorația unei rame masive cu numeroase profile și benzi cu vegetale, realizate din stuc (altorelief în diverse nuanțe de aur). La centru, o cadră circulară cu frunze de acant încadrează o compoziție alegorică. Pe un cer azuriu plutesc, printre nori pufoși albi, două personaje feminine, dezvelite de la brâu în

sus și 8 putti, unii cântând la diverse instrumente muzicale, alții purtând jerbe de flori, iar un amoraș trăgând cu arcul. Compoziția opune două grupări, ale căror personaje prin poziție și atitudini se exaltă între ele pentru a sugera, ideal, frumusețea, armonia, desfătarea sufletească. Astfel se creează în sunetele muzicii, în decorul pomilor înfloriți și exuberanța cromatică a florilor, un cadru feeric, paradisiac.

Autorul compoziției este Francisc Vodak, un cunoscut artist în pictura murală laică din prima jumătate a secolului nostru. Numele lui și data executării lucrării — 1914 sînt discret plasate la baza unei construcții. Activitatea acestuia ne este semnalată și de alte lucrări ale genului: în 1908 a executat o friză (ulei pe zid) cu mai multe scene din viața de huzur a femeilor, la fosta casă M. Spayer (sora bancherului Aristide Blank) din str. Bătiștei nr. 24 A; în 1930 este semnatul picturii marufate de pe holul scării de intrare al clădirii din str. Făinari nr. 1, redînd curtea interioară a unei case romane. Dacă în aceste lucrări întîlnim unele stîngăcii, în desen și culoare, în cazul compoziției de pe plafonul locuinței din str. Ostașului, artistul dovedește calități decorative deosebite atît în privința realizării perspectivei plafonante din mai multe puncte de fugă, cît și a preciziei desenului și a coloritului armonios.

Francisc Vodak.
Compoziție în casa din str. Ostașului